

NÄRINGSLIVETS MEDIEINSTITUT – Briefing Paper
MEDIERNAS DUBBELMORAL OM HULIGANERNA
– fotbollsvåld jämfört med politiskt gatuvåld

Erik Zsiga
red. Mikael Nussdorf

INLEDNING

Måndagen den 28 augusti avbröts det allsvenska fotbollsderbyt mellan Hammarby och Djurgården. Några personer i publiken hade kastat in bengaliska eldar och stormat planen, och fotbollsfesten på Söderstadion förvandlades till en praktskandal.

Redan samma kväll satt TV-krönikörerna i direktsändning och spydde galla över huliganernas tilltag. Dagen efter fylldes tidningarna med svarta rubriker och hårda ord. "DET VAR ETT KRIG", löd *Expressens* (29/8) rubrik till Mats Olssons krönika. "En av de största skandalerna på en svensk arena ...", hette det i en annan artikel i samma tidning. Under rubriken "SLÖDDER-STADION" förklarade *Aftonbladets* (29/8) Simon Bank att huliganerna är "fotbollens egna våldtäktsmän" och att "våldsmännen är en böld" som måste behandlas. *Dagens Nyheter's* Johan Esk (29/8) förklarade att under "svensk fotbolls svartaste kväll exploderade arenan i galenskap när därarna fick ta över".

Det var ord och inga visor. Förmodligen drivna av stundens upprördhet kallades huliganerna vid sina rätta namn. Deras våld hade förstört fotbollsfesten och om detta fanns det ingen anledning att hymla.

Svenska journalister har ingen yrkesetisk skyldighet att förhålla sig objektiva till våldsvverkare. Särskilt inte våldsvverkare som agerar i ett politiskt syfte. Med tanke på journalistkårens uppgift att vara demokratins och yttrandefrihetens väktare har de snarare ett ansvar att reagera. I ljuset av journalistkårens tydliga markering mot fotbollsvåldet är det därför intressant att studera journalistkårens förhållningssätt till det uppblussande politiska våldet. Är svenska journalister lika hårt fördömande i rapporteringen om politisk huliganism?

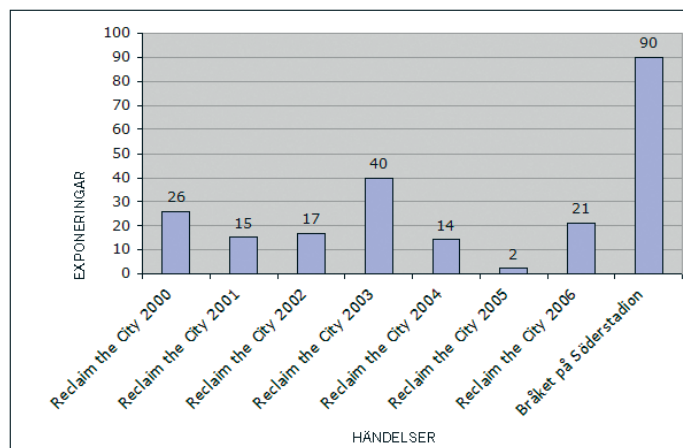
För att få en del av svaret på denna fråga gjorde jag en jämförelse mellan vad *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen* och *Svenska Dagbladet* skrev om händelserna på Söderstadion och vad de på senare år har skrivit om Reclaim the City respektive Osynliga partiet. Manifestationen Reclaim the City har urartat i våldsamheter vid flera tillfällen. Osynliga partiet har öppet använt våld mot politiska motståndare. Detta politiska våld är rentav bärande tema i denna kampanj från Syndikalistiska ungdomsförbundet. Det är ingen överdrift att beteckna Reclaim the City och Osynliga partiet som de två mest uppmärksammade uttrycksformerna för politiskt våld i dagens Sverige.

Jag inleder med en kvantitativ jämförelse, och fortsätter sedan med en kvalitativ.

FYRA GÅNGER FLER ARTIKLAR OM FOTBOLLSKRAVALLERNA

Vilken uppmärksamhet fick händelserna på Söderstadion i de fyra tidningarna, jämfört med den uppmärksamhet Reclaim the City-manifestationerna på första maj har fått? För att få en uppfattning i denna fråga gjorde jag en arkivsökning på orden "söderstadion" respektive "reclaim". Med dessa sökord bör jag ha täckt in samtliga artiklar under sökperioden som berör dessa händelser. Sökperioden begränsades till veckan efter händelserna. Det innebär för det första sökordet alltså perioden 29 augusti-4 september 2006, och för det andra sökordet perioden 2 maj-8 maj under åren 2000-2006. Att jag valde att studera Reclaim the City-manifestationerna över så många år, berodde givetvis på att jag ville få en så god bild som möjligt. När det gäller incidenten på Söderstadion fanns det inte några jämförbara händelser att gå tillbaka till. Träffarna studerades och en bortsortering gjordes av de artiklar som uppenbarligen handlade om något helt annat än de relevanta företeelserna.

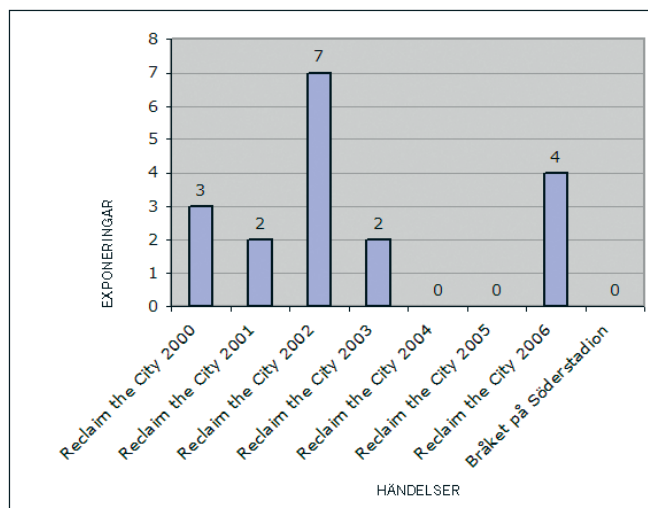
Sökningen visar att händelserna på Söderstadion under en vecka föranledde mer än dubbelt så många artiklar som Reclaim the City det år då de fick mest uppmärksamhet. Händelserna på Söderstadion föranledde under denna vecka nästan lika många artiklar som Reclaim the City har fått en vecka efter första maj under de senaste fem åren. Incidenten på Söderstadion föranledde mer än fyra gånger fler artiklar än Reclaim the City en vecka efter första maj tidigare samma år.

Relevanta träffar på "reclaim" respektive "Söderstadion". Första veckan efter att oroligheterna inträffade.

HULIGANER PÅ SÖDERSTADION, MEN INTE PÅ RECLAIM

I vilka ordalag beskrevs då oroligheterna på Söderstadion respektive i Reclaim-demonstrationerna? En kombinerad sökning på orden "politiskt" och "våld", samt på "fotbollsvåld", ger inget större utslag. Den första sökningen görs under första veckan efter Reclaim-demonstrationerna på första maj. Endast ett begränsat antal artiklar om politiska demonstrationer innehåller dessa ord. Den andra sökningen – alltså på "fotbollsvåld" – görs första veckan efter händelserna på Söderstadion. Inga artiklar om oroligheter i samband med denna match eller annan fotboll, innehåller detta ord. Varken begreppet "fotbollsvåld" eller "politiskt våld" verkar alltså ha satt sig som begrepp i diskussionen.

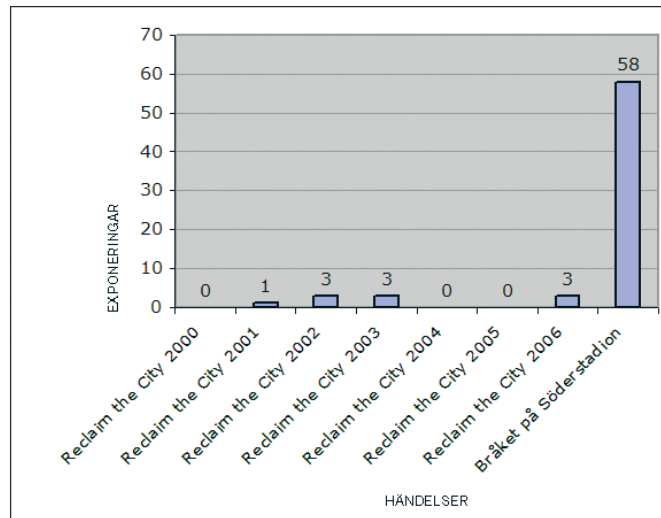

Orden "politiskt" och "våld" i artiklar om Reclaim-företeelsen eller politiska demonstrationer, samt ordet "fotbollsvåld" i artiklar om händelserna på Söderstadion eller annat fotbollsrelaterat. Första veckan efter att händelserna inträffade.

Begreppet "huligan" verkar vara starkt förknippat med fotboll, men däremot inte alls med det politiska våldet. En sökning på "huligan*" (som alltså inkluderar ordsammansättningar som börjar på "huligan") visar att termen

används i 58 artiklar om fotbollsvåld veckan efter händelserna på Söderstadion. Under veckan efter Reclaim-demonstrationerna vid första maj används ordet som mest i endast tre artiklar om politiska demonstrationer.

Syftet med sökningarna på politiskt våld/fotbollsvåld och huligan, var alltså att visa hur några olika begrepp används när å ena sidan oroligheter på fotbollsarenor och å andra sidan oroligheter med politisk koppling, beskrivs. Dessa sökningar säger alltså ingenting om hur mycket uppmärksamhet som tidningarna har riktat mot de olika händelserna. För det syftet söktes, som jag visade ovan, på "reclaim" respektive "Söderstadion".

Ordet "huligan**" i artiklar om Reclaim-företeelsen eller politiska demonstrationer, samt i artiklar om händelserna på Söderstadion eller annat fotbollsrelaterat. Första veckan efter att händelserna inträffade.

Bråken på Reclaim the City är lika mycket ett uttryck för huliganism som bråken på fotbollsarenorna. Att journalisterna använder begreppen huliganer och huliganism i det ena, men inte i det andra, fallet beror förmodligen främst på att det allmänna språkbruket är sådant. Men det säger något om hur massmedierna i årtal har behandlat fenomenen. Företeelser ska kallas vid sina rätta namn. Duger det som benämning på dem som bråkar på fotbollsarenan, så duger det också som benämning på dem som bråkar på gator och torg.

SAMMA SPRÅK OCH UPPMÄRKSAMHET PÅ FÖRSTASIDORNA

Det första en tidningsläsare möter är – som namnet antyder – förstasidan. Den är en källa till många samtal under dagen. Budskapet på förstasidan styr den allmänna uppfattningen om olika händelsers omfattning och betydelse. Vad är det viktigaste som har hänt i dag? Hur allvarligt är det? Vem är skyldig? Vad händer nu? Dessa frågor får man en snabb uppfattning om genom att läsa förstasidan.

Jag har gått igenom de fyra tidningarnas förstasidor den 2-3 maj, direkt efter Reclaim-demonstrationerna under 2000-talet, samt efter händelserna på Söderstadion den 28 augusti 2006. Denna genomgång visar – något överraskande – att morgontidningarna slog upp Reclaim-demonstrationerna oftare än kvällstidningarna. De år som kvällstidningarnas förstasidor ägnades åt dessa demonstrationer, var rubrikerna dock mer dramatiska än dagstidningarnas. När det gäller bildval är kalibern likartad i både kvälls- och morgontidningar för de båda företeelserna.

Förstasidorna skiljer sig alltså inte nämnvärt åt i tonfall och uppmärksamhet mellan Reclaim-händelserna och bråket på Söderstadion.

DET ÄR RELEVANT ATT JÄMFÖRA DE BÅDA FÖRETEELSERNA

Vad skrivs då i artiklarna om bråket på Söderstadion och Osynliga partiet och Reclaim-företeelsen? Innehållet är ju viktigare än antalet artiklar.

En genomgång visar att nyhetsartiklarna – som sig bör – oftast har varit beskrivande. De intressanta nyanserna framträder när man studerar krönikor och andra signerade artiklar. Då blir det nämligen uppenbart att fotbollsväldet bemöts med djupare indignation och oro än det politiska våldet. Det är visserligen inte samma skribenter som har skrivit om de båda företeelserna. Men en jämförelse är ändå möjlig. För det första kan man inte bedöma alla artiklar och journalister för sig. Man måste också anlägga en helhetssyn på vad redaktionerna publicerar. För det andra är det journalistens yrkesplikt att verka för demokrati och tolerans. De företeelser som beskrivs här, prövar dessa principer på sport- och oftast kulturjournalisternas respektive bevakningsområden. Hur förhåller sig dessa journalistkategorier när toleransen attackerar? De har båda ett ansvar, men det verkar vara sportjournalisten som verkligen tar det.

TVÅ INTERVJUER

Även om nyhetsartiklarna är mer distanserade, så illustrerar frågorna i två intervjuer ganska väl hur de båda huliganföreteelserna framställs. Det är en intervju med en av fotbollshuliganerna på Söderstadion respektive en intervju med några företrädare för Reclaim the City.

Den 30/8 intervjuar *Expressens* Anders Sandqvist en av fotbollshuliganerna. Så här lyder frågorna:

- Hammarby hotas av poängavdrag och spel inför tomma läktare, bryr du dig om det?
- Vad betyder Hammarby för er egentligen? Ni går ju emot klubben när ni gör sådant här?
- Tycker du att ni fyller en funktion – eller är det bara för er egen skull ni håller på med detta?
- Du inser att det du håller på med är straffbart?
- Vad har Hammarby för ansvar gentemot KGB [den våldsamma fraktionen inom Hammarbys hejklack /NMI:s anm.]?
- Oskyldiga kommer till skada på grund av det ni håller på med – hur svarar du på det?
- Men förstår du inte att det här framstår som sjukt?

Detta kan jämföras med en intervju i *Expressen* den 4/5 2001. Där intervjuar Ann-Helen Laestadius några företrädare för Reclaim the City:

- Vågar ni inte stå för era åsikter?
- Varför ska polisen behöva ha hjälmar som går att identifiera?
- Varför är ni så farliga?
- Hur vill ni uppfattas?
- Tror ni inte att många kommer bara för att det är en chans att få festa?
- Varför är ungdomar i dag så engagerade?

Skillnaden i tonfall är uppenbar. I intervjun med fotbollshuliganen hymlar frågeställaren inte om att ett oacceptabelt övertramp har begåtts. I intervjun med Reclaimarna ges de i stället tillfälle att kritisera polisen och

att förklara varför de har valt att använda vissa metoder. Den sista frågan i Reclaim-intervjun är också härresande. Med den frågan likställs den politiska huliganismen med konstruktivt engagemang. Det bör den inte göra.

ÄR DET BARA FOTBOLLSHULIGANERNA SOM HAR "KIDNAPPAT" EN RÖRELSE?

Expressens (29/8) Mats Olsson slår huvudet på spiken när han klargör att huliganerna har mer med våld än fotboll att göra:

Och jag är fortfarande förvånad över att maktavarna kallar de här personerna för supportrar. De är inte alls supportrar. De är kriminella och använder bara fotbollen som en ursäkt för att få nåt att slåss för eller ställa till jäkelskap för.

Aftonbladets (29/8) Simon Bank är inne på samma bana:

Allt vi fick se var Stockholms ynklighet, Stockholms dåraktighet och – tragiskt nog – Stockholms verklighet. Vårdsmännen våldtog en klubb igen. De här sa att de höll på Hammarby.

Lite längre fram i samma artikel påpekar Bank att fotbollshuliganerna drivs av hat, snarare än av kärlek till fotbollslaget:

I går ställde sig ett hundratal grabbar med hatiskt förvridna ansikten upp ... Vilket jävla pack ... sprang in på planen med sitt hat ...

Expressen påpekar den 29/8 att det inte finns några vinnare på fotbollshuliganernas framfart:

De var inte många, men de supportrar som betedde sig som svin på Söderstadion i går förstörde så mycket för så många. En sorgens dag för svensk fotboll.

De politiska huliganerna betraktas däremot som seriösa politiska röster som slår underifrån mot makten. Samma dag som skandalen på Söderstadion ägde rum, skrev till exempel Maria Bergom Larsson om Reclaim the City i *Aftonbladet* (28/8). Hon hade besökt reclaimarnas motdemonstration vid massmötet mot fastighetsskatt i Kungsträdgården några dagar tidigare:

Aldrig har det blivit tydligare för mig: här i Kungsan har de som äger samlats och där på marken, bearbetade av polis till häst, är de som ingenting äger. Så tydligt det blev!

I *Aftonbladet* (8/5 2002) tar Belinda Olsson avstånd från fönsterkrossandet. Hon gör dock ett påpekande:

Men vet ni, min personliga åsikt är att själva idén med Reclaim är rätt sund. Att ordna fest mitt i gatan, att visa att stan tillhör medborgarna också, inte bara bilismen och de betalda annonsutrymmena som möter oss vart vi än går.

Lars Linder resonerar på liknande sätt i *Dagens Nyheter* (4/5 2004):

Vad namnet och parollen "Reclaim the city" säger är: det här är inte vår stad, utan en privatiserad och övervakad betongpark utan utrymme för liv och fest, rörelse och spontana möten; en plats där människor som samlas till fest uppfattas som en samhällsfara.

Vem skapade den, och vem frågade oss? Det är frågor som rätt många stockholmare ställt sig genom åren, och gällde det bara själva partyt skulle nog reclaim-rörelsen kunna åtnjuta ett visst medborgerligt stöd.

Nu menar Linder visserligen att ”några, kanske många” inte frågar efter något stöd, och att vandaliseringen för tankarna till terrorismens strategi. Men samtidigt hävdar både han och Belinda Olsson att den bakomliggande rörelsen bygger på en god tanke. Man undrar om någon skribent skulle få för sig att påpeka att fotbollsvåldet trots allt bygger på något positivt – ett intresse för fotboll. Nej, det skulle knappast någon skriva. När det gäller fotbollsvåld är skribentkåren enig om att fotbollen har kidnappats. Men lika lite som fotbollshuliganerna gör fotbollen en tjänst, gör de politiska huliganerna demokratin någon. De sistnämndas metoder är konstruktiva för samhällets utveckling i lika liten utsträckning som de förstnämndas är det för fotbollen. Osynliga partiet har mer med våld, hat och intolerans än med politik att göra. Reclaimarna har mer med infantilt partajande eller onödigt vandaliserande än med politik att göra. Fotbollshuliganerna har kidnappat Hammarby, de politiska huliganerna i Reclaim the City och Osynliga partiet har kidnappat vänstern.

ÄR DET POLITISKA VÅLDET MER OKEJ?

Några förmildrande beskrivningar finns det inte när fotbollshuliganernas våld skildras. *Expressens* Britta Svensson, som själv befann sig på Söderstadion, beskriver den 1/9 hur hon tror att den ”manliga Hammarbymobben (långt ifrån alla män deltar i den, men den är enkönad)” resonerade:

Vi kastar bengaler (med lågor som kan bränna sönder hud) mot publikvärdar, barn och spelare. Vi stormar planen. Vi betar oss som en oreglerig mobb som skrämmer skiten ur varenda människa som kan ha fått för sig att VI är förlorare.

Aftonbladets (3/5) ledarskribent Åsa Petersen är en av få röster som i liknande banor kritiserar de politiska huliganerna:

Vänsterextremisterna tror att de är klasskämpar. Men de kämpar inte. De bara förstör. På vilket sätt tänker de sig att stolar genom skyltfönster hjälper den ensamstående mamman i förorten eller invandrarkillen som aldrig får något jobb?

Vänsterextremisterna stjälar uppmärksamhet och samhällsresurser som behövs mycket bättre på helt andra platser, hos helt andra människor. De roffar hänsynslöst åt sig av vårt gemensamma.

”Osynliga partiet” verkar inte tro på demokratin. Okej. Då är de inga klasskämpar. Då gör de gemensam sak med fascister och andra.

Men för det mesta låter det helt annorlunda. I stället för att påpeka att huliganerna har mer med våld än med politik att göra, så slätas det politiska våldet över. Så här skriver Gunder Andersson i *Aftonbladet* den 3/5 2000:

Ingen tvekan: det roligaste och mest uppmuntrande som hände på första maj var gatufesten på Söder i Stockholm. Alltså Reclaim the city, på samma Götgata där klassiska kravaller ägde rum för 50 år sen. En gata med kultstatus.

Nu kommer det att talas om vandalisering och förstörelse. Viss sådan förekom. Klotter på fasader, en del glaskrossning. Förbannat onödigt och dumt. För detta stod ett fåtal. Att koncentrera uppmärksamheten till detta är att göra bisak till huvudsak.

Kvällsposten ligger egentligen utanför denna granskning, men en krönika i denna tidning visar tydligt hur många journalister förhåller sig till våldet från det Osynliga partiet. Så här skriver Maria Rydhagen i *Kvällsposten* den 18/4 i år:

OK, osynliga partiet kastade den där stenen i rutan på Växjöcenterns lokal. Dumt, fel och olagligt. Men besinning, Sverige, det var ett stycke glas i en tom lokal som krossades.

De har stora problem med demokratiska värden och politiska uttrycksmedel. Men de har också

sagt saker före och tyngre än alla andra. Hur tror ni att det hade sett ut i det här landet om inte anarkisterna hade jagat bort nazisterna från gatorna? Inse vilken bisarrt konungarrike Sverige hade varit om nynazister kunnat heila ostörda på Karl XII-hästen Bruntes grav. Det var unga anarkister som stoppade dem.

De har också varit före alla andra på djurrätt, antiporr och trafikmiljö. Alltså, lagför stenkastningen som vilken skadegörelse som helst, men lyssna på vad de säger. Odisciplinerat är det. Inte ointressant.

Skribenten oroas över ett samhälle där det heilas vid statyer. Men det är ju en härfin skillnad mellan ett sådant samhälle och ett samhälle där vissa använder våld för att få igenom sina åsikter. Det verkar inte bekymra henne. Och tror hon verkligen att det är stenkastning som har motat nazismen i det här landet? Det är ju inte omöjligt att stenkastningen snarare har haft den motsatta effekten. Rydhagen uppmanar alltså oss läsare att lyssna på vad Osynliga partiet säger, men det är svårt när någon "talar" med förstörelse som språk. Det problemet förstår de flesta utom Rydhagen och hennes journalistpolare. Uppmaningen till besinning är också minst sagt märklig. Det var en sten in i en tom lokal, och det tycker hon inte är så farligt. Blir det enklare för Rydhagen att förstå det oroväckande om man föreställer sig att fönstret i stället hade suttit i en tom moské eller synagoga?

Sara Hagner är rent förhålligande när hon under rubriken "Därför gör de unga uppror – De drömmer om ett samhälle utan stat och polis" reder ut begreppen om Reclaim the citys verksamhet och mål (*Aftonbladet* 3/5 2000):

De är besvikna på vårt samhälle. De menar att många människor har ingen möjlighet att påverka sina liv – var de ska arbeta och bo. Kommersialismen har tagit över och det är de med pengar och makt som styr – inte folket. De drömmer om ett samhälle utan stat, polis och rättsväsende. Ett samhälle där människor kan påverka sina egna liv och forma besluten efter sin egen närmiljö. Direkt demokrati. Ingen privat egendom. Besluten ska fattas av dem som berörs.

Denna naiva inställning är talande. Det är möjligt att teorin är sådan som Hagner beskriver. Men vad spelar det för roll när praktiken är en helt annan och så våldsamt? Supporterkultur är väl också någonting i grunden positivt?

Händelsen på Söderstadion var trots allt ett av de första exemplen på våld på våra fotbollsarenor. Ändå har journalisterna redan vaknat upp och börjat tala om en naiv inställning från samhället. "Vi är så jävla naiva, vi människor", skriver Mats Olsson i *Expressen* (29/8) medan han dagen efter konstaterar att det "har alldeles för länge handlat om naivt lalleri ..." Men om de politiska huliganerna lallas det på.

Vad sådan naivitet kan leda till verkar *Aftonbladets* (29/8) Simon Bank ha fattat. Även den som inte konsekvent och rakryggat ställer sig bakom de goda värdena blir medskyldig:

Ansvar för att matchen bröts i går lägger jag enbart på svinen längst fram, men ansvaret för en hotfull hatkultur delas av flera.

Har inte journalisterna ett ansvar att ryta till mot huliganerna? Det behövde inte brinna många bengaliska eldar förrän journalisterna krävde att allmänheten skulle ryta till och slå fast att våld inte hör ihop med fotboll. Så här formulerar Mats Olsson (29/8) det i *Expressen*:

Jag är också förvånad över att ingen kan vill eller vågar greppa en mikrofon och gå ut och ställa sig och säga att nu får ni fan ge er, era jävla idioter.

Aftonbladets (29/8) Simon Bank resonerar på samma sätt:

Jag vet inte när en klick blir en grupp blir en kraft blir ett sammanhang – men jag vet att det bara finns ett sätt att ta makten ifrån dem: Visa dem att de är ensamma. Fördöm dem. Ta avstånd. [...]

Alla som vill ha en fotboll som är värd att älska måste ställa sig upp, peka på de ynkliga dårarna och säga det högt: – Ut med packet!

Och *Aftonbladets* chefredaktör skriker handlingskraftigt till verket genom att ta ett unikt initiativ som vore relevant även mot de politiska huliganerna. Under rubriken "FOTBOLLS-MÖRDARE" förklarar han den 30/8 varför tidningen publicerar ett helt uppslag med bilder på huliganerna:

I måndags togs fotbollen gisslan av våldsmän som hotar en hel sport. Här är dom. Här är ansiktet på den hatfyllda, negativa kraft som våldför sig ... Aftonbladet väljer att visa dem som bröt mot lagar och regler på Söderstadion, och vi gör det eftersom det inte finns någon anledning att skydda dem. Var och en ska ställas till svars och ta ansvar för sina handlingar ... Det är dags att skydda fotbollen ... dags att ta den tillbaka från de få som vill förstöra och hota.

Man kan fråga sig när Aftonbladet kommer att publicera bilderna också på de politiska våldsmännen. När får vi se samma demokratiska ansvarstagande på det området från Aftonbladet?

SLUTSATSER

Ambitionen med den här studien är inte att vetenskapligt bevisa att svenska journalister i sin rapportering är mer välvilliga till politiska huliganer än till fotbollshuliganer. Men en kvantitativ genomgång av de fyra stora stockholmstidningarna visar att våldsamheterna på Söderstadion ägnades avsevärt mer uppmärksamhet än vad våldsamheterna i samband med Reclaim the City har ägnats under de senaste åren. Även en kvalitativ genomgång ger det övergripande intrycket att tidningarna rapporterar betydligt mer urskuldande om de politiska huliganerna än vad de gör om fotbollshuliganerna. När det kommer till politisk huliganism är tonen betydligt mer förlåtande och ibland till och med försvarande.

Svenska journalister blir indignerade när någon tar till våld på en fotbollsarena. Men när våld görs till metod i den demokratiska debatten försöker de hitta förklaringar till och ursäkter för detta. Detta trots att offerbilden är allvarligare när det gäller det politiska våldet. Man kan givetvis inte gradera oskyldighet för ett offer, men en fotbollsmatch har man i alla fall aktivt sökt sig till. Skadegörelsen under Reclaim the City och Osynliga partiet har träffat blint mot affärsidkare och anställda som kommit i demonstranternas väg. Även de ekonomiska kostnaderna är förmodligen betydligt högre för det politiska våldet. Huliganerna på Söderstadion förstörde en fotbollskväll. Huliganerna på Reclaim the City förstörde busskurer och affärer, gick loss på poliser och livsverk. Men viktigast av allt är att de långsiktiga konsekvenserna av politiskt våld förmodligen är mycket allvarligare än de som följer av fotbollsvåld. Det politiska våldet är ett hot mot demokratin. När Osynliga partiet kastar stenar mot centerns lokaler sänder de det entydiga budskapet att ingen har rätt att ha en annan uppfattning än den de själva har. Om en sådan inställning accepteras och normaliseras, hänger demokratin på en mycket skör tråd.

Detta är särskilt allvarligt med tanke på journalistkårens ansvar för att bidra till upprätthållandet av det demokratiska samhället. Svenska journalister har ingen yrkesetisk skyldighet att förhålla sig objektiva till våldsvärkare, i alla fall inte politiska sådana. Snarare tvärtom. I en förlängning kan man fråga sig vad massmediernas undermåliga bevakning i denna fråga har för mätbara samhälleliga konsekvenser. Hur påverkas förtroendet för polisen? Hur påverkas försäkringspremier och säkerhetsbedömningar av den bild som medierapporteringen skapar? Det finns anledning att återkomma i dessa frågor.